

Osnovna škola Jagode Truhelke

Crkvena ulica 23

31000 Osijek

Erasmus+

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

IZVJEŠĆE: ANKETA DIGITALNE PISMENOSTI „SELFIE“

Naziv projekta: Erasmus+ KA1 projekt
„Krea(k)tivnost suvremenog učenja“

Voditeljica projekta: dr. sc. Irena Bando, dipl. knjižničarka, stručna suradnica savjetnica

Anketu provele: Anamarija Buzg, učiteljica matematike i informatike i Irena Bando

Izvješće i analizu ankete napisala: Martina Ivandić, mag.psych.

Osijek, listopad 2022.

Uvod

U okviru realizacije KA1 Erasmus+ projekta „Krea(k)tivnost suvremenog učenja“ koji se provodi u Osnovnoj školi Jagode Truhelke Osijek u razdoblju od srpnja 2022. do prosinca 2023. godine, provodi se i analiza digitalne pismenosti i kompetencija. Jedan od ciljeva projekta je napredovati u razvoju digitalnih kompetencija škole. Točnije, očekuje se povećati razvoj digitalnih kompetencija za 20% kroz analizu i praćenje digitalne pismenosti.

Analiza digitalne pismenosti i kompetencija provodi se pomoću EU alata „SELFIE“ (eng. *Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational Technologies*). Riječ je o alatu kojim se anonimno prikupljaju stajališta učenika, nastavnika i rukovoditelja škole o tome kako se tehnologija upotrebljava u njihovoj školi i to u obliku kratkih izjava i pitanja i jednostavne ljestvice s ocjenama od 1 do 5. Pitanja su prilagođena svakoj skupini. Primjerice, učenicima se postavljaju pitanja o njihovim iskustvima u pogledu učenja, nastavnici promišljaju o praksama stručnog usavršavanja i poučavanja, a rukovoditelji škole izjašnjavaju se o izradi planova i ukupnoj strategiji. Na temelju tih informacija alat generira izvješće – sliku („SELFIE“) jačih i slabijih strana škole u kontekstu upotrebe digitalnih tehnologija za poučavanje i učenje.

Analiza digitalnih kompetencija pomoću alata „SELFIE“ provodit će se u tri navrata tijekom trajanja Erasmus+ projekta. Prvo testiranje provelo se u rujnu 2022. godine, dok je drugo i treće planirano u siječnju i svibnju 2023. godine. Uspoređivat će se rezultati na početku i na kraju provedbe projekta. Kako je alat osmišljen da pomogne školama da istaknu što dobro funkcionira, a gdje je potrebno poboljšanje, trajanjem ovog projekta zaključit će se da li se i u digitalizaciji postigao napredak.

Prvo testiranje – rujan 2022.

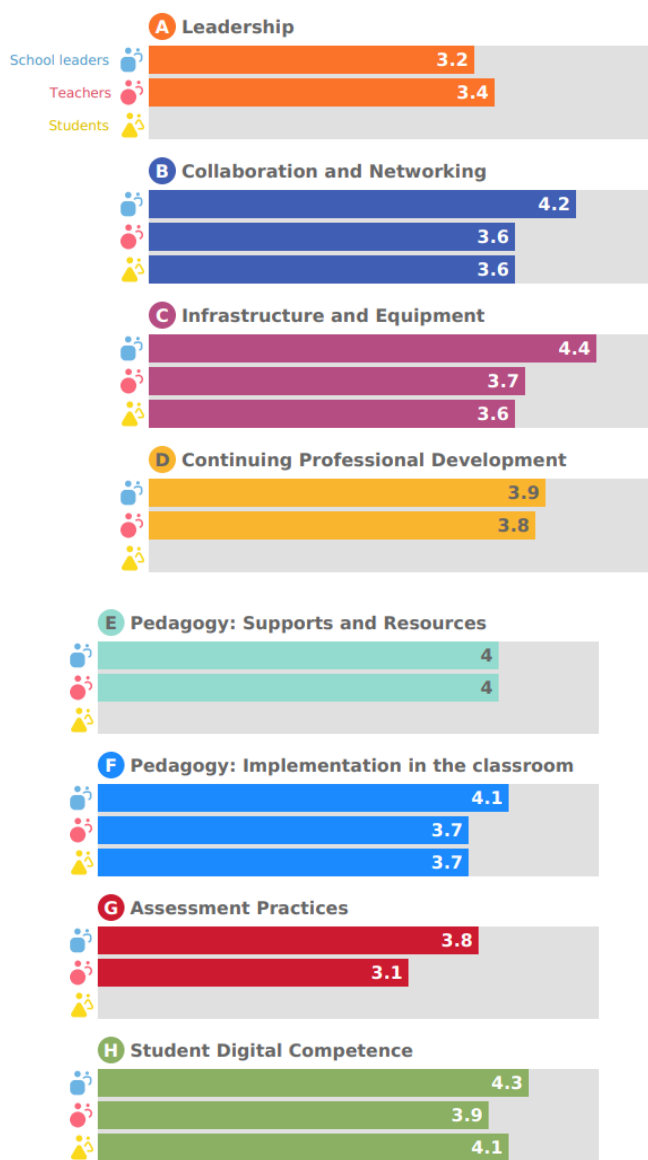
U prvom testiranju digitalnih kompetencija tijekom rujna 2022. godine pomoću alata „SELFIE“ sudjelovalo je ukupno N=78 sudionika, od čega N=3 rukovoditelja škole, zatim N=16 (34%) odgojno-obrazovnih djelatnika te konačno samo N=59 učenika Osnovne škole Jagode Truhelke u Osijeku. Može se uočiti kako je vrlo mali broj učenika sudjelovao u testiranju digitalne pismenosti. Navedeno se može pripisati mogućem manjku motivacije učenika za sudjelovanje u istraživanjima, manjku učiteljskog poticanja na uključivanje učenika ili pak nekom drugom faktoru.

• Kratki pregled po područjima

Kada bi se pogledalo područje IKT-a u našoj školi po određenim sastavnicama, isto bi se moglo razdijeliti na više područja:

- rukovodstvo,
- suradnja i umrežavanje,
- infrastruktura i opremljenost,
- kontinuirani profesionalni razvoj,
- podrška i resursi,
- implementacija u učionici,
- prakse ocjenjivanja te
- digitalne kompetencije učenika.

Rukovoditelji, učitelji i učenici koji su sudjelovali u istraživanju dali su svoje stavove vezano za navedena područja te se prosječne ocjene njihovih odgovora mogu vidjeti u prikazu na *Slici 1*. Učitelji i rukovoditelji davali su svoju ocjenu na svim navedenim područjima, dok učenici nisu davali svoje stavove i ocjene na područjima rukovodstva, podrške i resursa, profesionalnog razvoja te prakse ocjenjivanja.

Slika 1. Prikaz stavova rukovoditelja, učitelja i učenika prema određenim područjima IKT-a u rujnu 2022.

Učitelji i rukovoditelji nešto bolje procjenjuju rukovodstvo od rukovoditelja, dok rukovoditelji bolje od učitelja prosječno procjenjuju kontinuirani profesionalni razvoj te prakse ocjenjivanja. Jednakom ocjenom procjenjuju pedagogiju, podršku i resurse (ocjena 4). U ostalim područjima u kojima su svoje ocjene i stavove iznosili i učenici, uočljiv je trend da rukovoditelji daju nešto više ocjene u odnosu na učitelje i učenike. U području suradnje i umrežavanja prosječna ocjena rukovoditelja je 4,2, dok je ona za učitelje i učenike nešto niža

3,6. Nadalje, u području infrastrukture i opremljenosti ponovno rukovoditelji imaju najvišu prosječnu ocjenu (odnosno najpozitivnije stavove). Dok rukovoditelji navedeno područje ocjenjuju s čak 4,4, učitelji i učenici za navedeno imaju vrlo slične stavove i ocjene između 3,6 i 3,7. Zatim, što se tiče implementacije IKT tehnologija u učionici, rukovoditelji nešto pozitivnije ocjenjuju s 4,1, dok učitelji i učenici imaju prosječno podjednake stavove i ocjenu s 3,7. Konačno, što se tiče digitalne kompetencije učenika vidljivo je kako učitelji imaju najslabiju procjenu s 3,9, zatim učenici s 4,1, dok rukovoditelji ponovno imaju najpozitivnije stavove s ocjenom 4,3.

Nadalje, pregledavajući navedena područja po pojedinim pitanjima u anketi, može se izvesti kako sudionici (učitelji, učenici i rukovoditelji zajedno) općenito najbolje ocjenjuju odgovorno ponašanje (prosječna ocjena 4,4) kao digitalnu kompetenciju učenika. Također, vrlo je dobra ocijenjena dostupnosti online edukativnih izvora (prosječna ocjena 4,3) u području podrške i resursa. Konačno, prosječnom ocjenom 4,2 sudionici procjenjuju kontinuirani profesionalni razvoj učitelja te sigurna ponašanja učenika i stvaranje digitalnog sadržaja učenika. S druge strane, prosječno sudionici najslabije procjenjuju digitalnu strategiju rukovoditelja (prosječna ocjena 2,7). Osim toga, što se tiče prakse ocjenjivanja i povratne informacije drugim učenicima, sudionici procjenjuju kako je i ona nešto slabija (prosječna ocjena 3). Naposljetku, rukovoditelji i učitelji smatraju kako postoji umjerena potreba za kontinuiranim profesionalnim usavršavanjem u području digitalnih kompetencija (prosječna ocjena 3,4).

Navedena pitanja i područja mogu se analizirati i prema razlikama u stavovima rukovoditelja, učitelja i učenika. Gledajući samo odgovore rukovoditelja, rukovoditelji najbolje stavove i prosječnu ocjenu 4,7 imaju za pristup internetu, tehničku podršku te odgovorno ponašanje učenika. S druge strane, uvjerljivo najslabijom ocjenom od 2,3 procjenjuju digitalnu strategiju rukovodstva. Što se tiče učitelja, oni najbolje procjenjuju i najbolje stavove imaju za dostupnost online edukativnih izvora (prosječna ocjena 4,5) te također odgovorno ponašanje učenika (prosječna ocjena 4,2). Učitelji pak najslabije procjenjuju dvije karakteristike vezane za praksu ocjenjivanja putem digitalnih alata – povratna informacija drugim učenicima (prosječna ocjena 2,7) te procjena vještina (prosječna ocjena 2,9). Konačno, učenici su davali najviše ocjene u području svojih digitalnih kompetencija – sigurno i odgovorno ponašanje učenika online (prosječna ocjena 4,2 – 4,3). Također vrlo dobro ocjenom (prosječna ocjena 4) ocjenjuju digitalne uređaje za učenje u školi. Ipak, najslabije učenici procjenjuju pristup internetu (prosječna ocjena 3,2) te uključivanje učenika unutar digitalnih aktivnosti u učionici (prosječna ocjena 3,5).

- **Korisnost pojedinih aktivnosti profesionalnog usavršavanja u IKT-u**

Učitelji su između ostaloga dali svoje stavove i procjenu korisnosti određenih aktivnosti profesionalnog usavršavanja u području IKT-a. Najbolje procjenjuju edukacije uživo licem u lice (prosječna ocjena 4,1), nakon čega vrlo dobro ocjenjuju i online profesionalne edukacije (prosječna ocjena 3,9). Najmanje korisnom procjenjuju aktivnost studijskih posjeta za profesionalno usavršavanje u području IKT-a (prosječna ocjena 2,9).

- **Samopouzdanje učitelja u korištenju IKT-a**

Učitelji su odgovarali i na pitanja o razini svoga samopouzdanja u različitim područjima korištenja IKT-a. Najsigurniji su u području komunikacije (prosječna ocjena 4,2), zatim pripremanja lekcija i korištenja IKT-a u nastavi (prosječna ocjena 3,9), a najmanje su sigurni u području povratnih informacija i podršci (prosječna ocjena 3,4).

- **Čimbenici koji inhibiraju korištenju tehnologije u Školi**

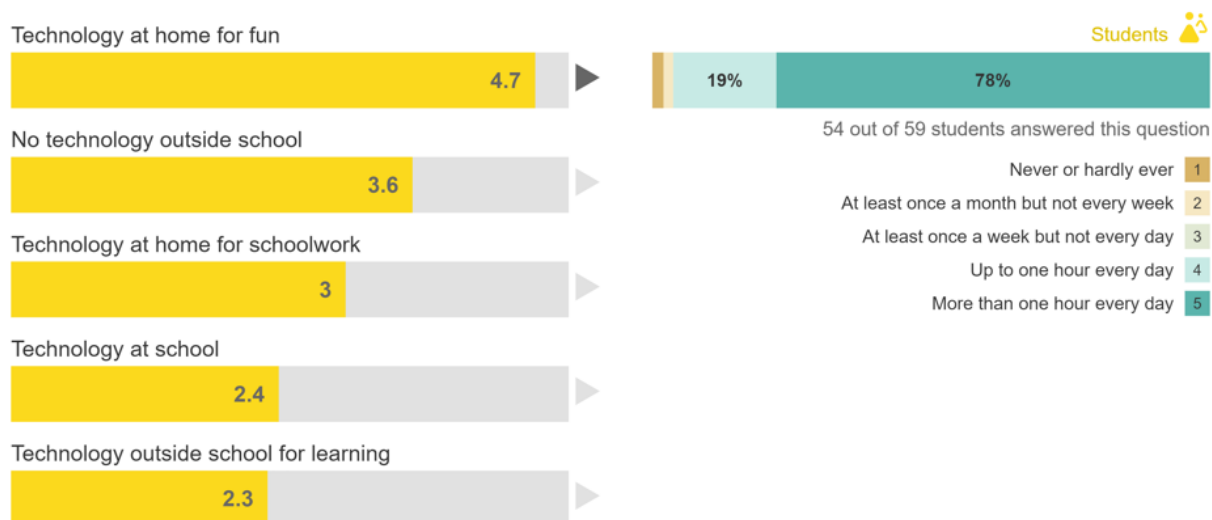
Rukovoditelji i učitelji su dali svoje mišljenje o različitim čimbenicima i njihovom utjecaju na korištenje tehnologije u Školi. Rukovoditelji kao najznačajnije (66,7%) inhibirajuće faktore u korištenju tehnologije navode manjak sredstava, ograničenja školskog prostora te nedostatak vremena za učitelje. Učitelji pak navode kako su najveći inhibirajući faktori u korištenju tehnologije u Školi nepouzdana ili spora internetska veza, niske digitalne kompetencije učitelja (56,3%), ali i ograničenje školskog prostora (50%). Čimbenik kojega obje skupine sudionika smatraju kao najmanji utjecaj na korištenje tehnologija u školi su niske digitalne kompetencije učenika (0% rukovoditelja i 25% učitelja).

- **Digitalne kompetencije učenika**

Učenici koji su sudjelovali u istraživanju ispunjavali su i upitnik samoprocjene o vlastitim digitalnim kompetencijama. Čak 78% učenika koji su sudjelovali u istraživanju navodi kako znaju koristiti aplikacije i software bez pomoći, dok njih 25,4% navodi kako za korištenje aplikacija zatraži pomoć obitelji, a 10,2% zatraže pomoć učitelja. Osim navedenog, 15,3% učenika navodi kako su im dane informacije o tome kako trebaju koristiti digitalne platforme. Također, 11,9% učenika navodi kako su često distraktirani kada koriste digitalne uređaje za učenje.

- **Vremensko korištenje tehnologije – učenici**

Učenici su također odgovorili na pitanje i o vremenu provedenom koristeći različite tehnologije u različite svrhe. Učenici prosječno navode da najčešće koriste tehnologiju kod kuće za zabavu – prosječno više od 1 sat svakoga dana. Nadalje, učenici odgovaraju da jednom tjedno ili svakodnevno ne koriste tehnologiju izvan škole. Prosječno učenici navode da barem jednom tjedno, ali ne svakodnevno koriste tehnologiju kod kuće vezano za školske zadatke. Konačno, učenici navode da najmanje koriste tehnologiju u školi ili pak izvan škole za učenje – učestalost je barem jednom mjesečno, ali ne svaki tjedan. Navedeni podaci prikazani su na Slici 2.

Slika 2. Prikaz vremena koje učenici provode koristeći IKT u različite svrhe

• Pozitivni i negativni čimbenici

Rukovoditelji i učitelji su također mogli dati procjenu koji su to pozitivni i negativni čimbenici, tj. jače i slabije strane Škole u kontekstu upotrebe digitalnih tehnologija za poučavanje i učenje. Svi rukovoditelji smatraju da je najznačajnija pozitivna stavka to što Škola ima iskustva u korištenju virtualnog učenja, a navedeno je i za učitelje također najpozitivniji faktor (56,3%). Nadalje, rukovoditelji i učitelji pozitivnim karakteristikama smatraju i to što Škola surađuje s ostalim školama i organizacijama te što učitelji sudjeluju u programima profesionalnog usmjeravanja.

Najistaknutiji negativan faktor i slaba strana Škole u kontekstu uporabe IKT-a u nastavi je prema učiteljima i rukovoditeljima nedostatak vremena koje učitelji imaju kako bi razvijali materijale digitalnog sadržaja (100% rukovoditelja, 68,8% učitelja). Nadalje, negativna i slaba strana je prema učiteljima i ograničen pristup učenika za digitalne uređaje (56,3%) te nedostatak vremena da učitelji daju kvalitetnu povratnu informaciju učenicima (50%). Sljedeća slaba strana Škole bila bi i ograničena mogućnost učenika da imaju stabilan pristup internetskoj mreži (43,8%) te da obitelji učenika imaju niske digitalne kompetencije (37,5%). Samo 25% učitelja smatra kako je slaba strana što postoje teškoće u aktiviranju i motiviranju učenika za digitalne sadržaje na nastavi.